

**ZÁKLADY
OVZ**

NÁSTROJE ENOEL

**Použite naše šablóny na šírenie
povedomia o otvorenom vzdelávaní**

**European Network
of Open Education
Librarians**

SPARC*
Europe

Vitajte v sade nástrojov o prínosoch otvoreného vzdelávania!

Tento materiál súčasťou sady nástrojov (snímok powerpointovej prezentácie, letákov a Twitterových kariet) pripravených Sieťou knihovníkov za otvorené vzdelávanie ([The European Network of Open Education Librarians, ENOEL](#)). Zámerom tejto sady nástrojov je pomôcť šíriť povedomie o dôležitosti otvoreného vzdelávania a poukázať na jeho výhody pre študentov, učiteľov, inštitúcie a spoločnosť.

Tento súbor obsahuje **šablóny letákov**.

Môžete použiť šablóny priamo vo východiskovom stave, alebo sa môžete rozhodnúť prispôbiť ich svojim špecifickým potrebám.

Šablóny môžete použiť tak, že do svojho počítača jednoducho stiahnete celý balíček alebo jednotlivé stránky, ktoré chcete použiť, a vytlačíte si ich.

Ak chcete šablónu prispôbiť svojim potrebám, mali by ste:

- Stiahnuť ten nástroj, ktorý chcete použiť,
- Prispôbiť si ho (pridať logo svojej organizácie a materiál uviesť, alebo urobiť také zmeny, aké uznáte za vhodné),
- Uistiť sa, že upravená verzia obsahuje poznámku: "Toto dielo je odvodeným dielom [názov súboru, napr. Slovak_2. OE Benefits - ENOEL leaflets] [link na pôvodný zdroj: <https://zenodo.org/record/5906818>] od [SPARC EUROPE \(ENOEL\)](#), [CC BY](#)."

Nižšie nájdete krátky opis toho, ako je balíček usporiadaný a návrhy na použitie jednotlivých stránok. Sú to len návrhy. Povzbudzujeme Vás k tomu, aby ste si vybrali a vytvorili nástroje na mieru Vaším potrebám.

Zámerom letákov je, aby boli vytlačené a usporiadané tak, aby do seba zapadali ako puzzle:

Strana 3 Vám dáva príklad, ako môže byť šablóna prispôbená, vrátane umiestnenia loga Vašej organizácie a uvedenia autorstva a licencie.

Strany 4-13 ukazujú výhody otvoreného vzdelávania pre štyri rôzne skupiny aktérov: študentov (žlté pozadie), učiteľov (oranžové pozadie), inštitúcie (tyrkysové pozadie) a pre všetkých (biele pozadie). Môžete ich použiť na oslovenie týchto špecifických skupín.

Úvodné stránky prezentácie pre každú skupinu (strany 4, 8, 12, 14) obsahujú to, čo ENOEL považuje za kľúčové prínosy otvoreného vzdelávania pre každú skupinu. **Zostávajúce strany pre každú skupinu** vymenúvajú iné výhody (strany 5-7 pre študentov, 9-11 pre učiteľov, 13 pre inštitúcie a 15 pre všetkých).

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú materiály na vzdelávanie, vyučovanie a výskum **v akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sú umiestnené do verejnej domény, alebo ich autorské práva boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, ktorá umožňuje bezplatný prístup, opätovné použitie, zmenu účelu, prispôbenie a šírenie ďalšími osobami.“

Z odporúčania UNESCO o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Toto dielo je odvodeným dielom z "2. OE Benefits - ENOEL leaflets",

<https://zenodo.org/record/59068>
18, by SPARC EUROPE (ENOEL), CC BY

**PRÍKLAD ADAPTÁCIE
PRE VAŠE POTREBY**

**Pridajte oznámenie
o autorstve a licencií**

Prínosy otvoreného vzdelávania pre študentov

Zabezpečujú stálu dostupnosť: Študenti budú môcť pristupovať ku vzdelávacím zdrojom dokonca aj po ukončení kurzov alebo štúdia.

Podporujú inklúziu: OVZ sa môžu prispôbiť, aby odzrkadľovali rôzne profily študentov a rôzne scenáre, čím by riešili potreby inklúzie študentov na rôznych úrovniach.

Podporujú diverzifikáciu vzdelávania: OVZ sú dostupné kedykoľvek a odkiaľkoľvek, opakovanie, prostredníctvom rôznych zariadení a v rôznych formátoch.

Podporujú celoživotné vzdelávanie: OVZ sú dostupné všetkým ľuďom bez ohľadu na vek, vždy, keď sa potrebujú niečo naučiť alebo sa k niečomu vrátiť a osviežiť si to v pamäti.

Šetria výdavky: Vysoké ceny môžu viesť študentov k tomu, aby používali staršie verzie niektorých publikácií. Vďaka OVZ tento problém zaniká.

Pridajte logo Vašej organizácie

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre **študentov**

Zabezpečujú stálu dostupnosť: Študenti budú môcť pristupovať ku vzdelávacím zdrojom dokonca aj po ukončení kurzov alebo štúdia.

Podporujú inklúziu: OVZ sa môžu prispôbiť, aby odzrkadľovali rôzne profily študentov a rôzne scenáre, čím by riešili potreby inklúzie študentov na rôznych úrovniach.

Podporujú diverzifikáciu vzdelávania: OVZ sú dostupné kedykoľvek a odkiaľkoľvek, opakovaním, prostredníctvom rôznych zariadení a v rôznych formátoch.

Podporujú celoživotné vzdelávanie: OVZ sú dostupné všetkým ľuďom bez ohľadu na vek, vždy, keď sa potrebujú niečo naučiť alebo sa k niečomu vrátiť a osviežiť si to v pamäti.

Šetria výdavky: Vysoké ceny môžu viesť študentov k tomu, aby používali staršie verzie niektorých publikácií. Vďaka OVZ tento problém zaniká.

Toto dielo je odvodeným dielom z “2. OE Benefits - ENOEL leaflets”,
<https://zenodo.org/record/5906818>, by [SPARC EUROPE](#) (ENOEL), [CC BY](#)
(preklad do slovenčiny, prídanie časti „Kde nájsť otvorené zdroje?“)

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre študentov

Zvyšuje príležitosti na vzdelávanie: Študenti, ktorí používajú OVZ majú rovnaký alebo lepší prospech ako tí, ktorí používajú len tradičné materiály (<http://openedgroup.org/review>).

Zaisťuje pripravenosť: OVZ sú k dispozícii od začiatku kurzov, čo znamená, že s nimi študenti môžu začať okamžite pracovať.

Zvyšuje kvalitu: OVZ umožňujú zvyšovanie kvality a pravidelné aktualizácie, a rýchle šírenie, čím zabezpečujú, že informácie v nich sú aktuálne.

Odmeňuje otvorené praktiky: Študenti, ktorí prispeli k tvorbe zdroja, môžu byť uznaní ako súčasť autorského tímu a ocenení za svoju prácu a schopnosti.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre **študentov**

Umožňuje (viac než len) bezplatnosť:

OVZ = bezplatnosť + povolenia (na rôzne druhy použitia).

Zabezpečuje lepšie vzdelávanie = zabezpečuje lepšiu budúcnosť

(Cieľ udržateľného rozvoja 4 ([SDG 4](#)): „Zabezpečiť inkluzívny a spravodlivý prístup ku kvalitnému vzdelaniu a podporovať príležitosti na celoživotné vzdelávanie pre všetkých.“)

Zvyšuje porozumenie: Študenti môžu nazerať na koncepty/ myšlienky s použitím rôznorodej škály zdrojov (napr. vysvetlenie toho istého princípu rôznymi cestami).

Spoluvytváranie: OVZ dávajú študentom príležitosť stať sa partnermi pri spolutvorbe vzdelávacích zdrojov, čím prospievajú všetkým zúčastneným.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

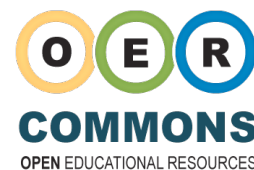
o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Kde nájsť otvorené vzdelávacie zdroje?

Medzinárodná platforma OER Commons <https://oercommons.org/>

Zdroje pre všetky stupne vzdelávania od predškolského po vysokoškolské a celoživotné. Nástroj Open Author umožňuje tvoriť vlastné zdroje.

Platformy učebníc s otvoreným prístupom spravované uznávanými univerzitami: <https://openstax.org/>, <https://open.umn.edu/opentextbooks/>, <https://openlibrary.ecampusontario.ca/>.

Recenzované VŠ učebnice s otvorenými licenciami.

Multimediálny repozitár vzdelávacích zdrojov MERLOT

<https://www.merlot.org/merlot/index.htm>

Online kurzy typu MOOC (Massive Open Online Courses):

<https://www.openuped.eu/>, <https://www.mooc-list.com/>,

<https://ocw.mit.edu/index.htm>, <https://www.open.edu/openlearn/>.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. **Open Educational Resources, OER**) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre učiteľov

Umožňuje prispôbenie: Učitelia si môžu (čiastočne alebo úplne) OVZ prispôbiť, vytvoriť najlepšie študijné materiály pre každý vzdelávací proces a neustále zlepšovať kvalitu OVZ.

Zaisťuje otvorené vzdelávanie: S OVZ sú študenti hlbšie zapojení do vzdelávacieho procesu a tvorby vzdelávacích materiálov, v podstate ich môžu robiť sami pod vedením učiteľa.

Buduje reputáciu: Kvalitné OVZ budujú dobré meno učiteľa na miestnej aj globálnej úrovni a ponúkajú mu príležitosti spolupracovať s kolegami z celého sveta.

Znižuje pracovnú záťaž: Namiesto toho, aby učiteľ musel zakaždým „vynachádzať koleso“, môže opätovne použiť existujúci materiál.

Inšpiruje: prostredníctvom OVZ môžete získať nové nápady.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre učiteľov

Podporujú aktívny prístup: Učitelia môžu navrhnúť rôzne praktické stratégie na podporu učenia sa prostredníctvom skúseností, založené na remixovaní alebo prispôbovaní OVZ.

Povzbudzujú spoluprácu: Účinky vzájomnej spätnej väzby a spolupráce študentov spolu so zapojením odborníkov sa zosilňujú a obohacujú učiteľov, vďaka procesu umožnenému otvorenými licenciami.

Podporujú inovácie: OVZ ponúkajú príležitosti skvalitniť výučbu a vzdelávacie materiály, umožňujú ostatnými stavať na nich a poskytovať konštruktívnu spätnú väzbu.

Zabezpečujú zachovanie odkazu: Proces opätovného používania iniciovaný OVZ pokračuje dokonca aj po odchode na dôchodok.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod verejnou licenciou, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôsobenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre učiteľov

Rozširujú výber: Učebnice vo forme OVZ rozširujú pre učiteľa paletu zdrojov a môžu garantovať rovnako vysokú úroveň kvality ako tradičné učebnice.

Zvyšujú akademickú slobodu: Otvorené licencie (v slovenskom autorskom zákone verejné licencie) na OVZ umožňujú pedagógom pravidelne modifikovať a aktualizovať vzdelávacie zdroje pre svoje predmety.

Prezentuje inovácie a kreativitu: Kreativita pedagógov môže zapôsobiť na potenciálnych študentov a sponzorov, čím pomôže zvýšiť záujem študentov o dané predmety a kredit jednotlivých učiteľov.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Kde zistiť viac o otvorenom vzdelávaní?

Základné informácie: Príručka **A Basic Guide to OER**

(UNESCO, 2015): <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000215804>

Open Education Handbook

https://en.wikibooks.org/wiki/Open_Education_Handbook

Česká verzia: **Príručka otvoreného vzdelání**
(Aliance pro otevřené vzdělání):

<https://otevrenevzdelavani.cz/prirucka/>

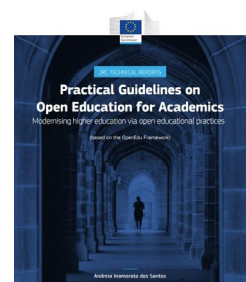
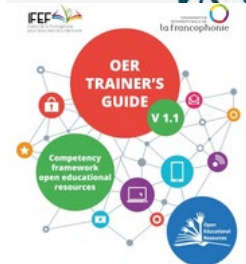
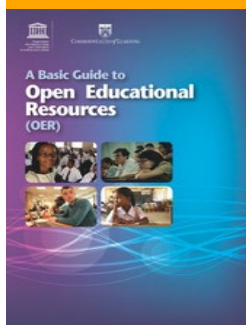
Príručka kompetencií pre otvorené vzdelávanie
**OER trainer's guide v 1.1: competency framework
open educational resources** (UNESCO, 2016):

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000266161>

Pre vysoké školy:

**Practical Guidelines on Open Education for Academics:
modernising higher education via open educational practices**

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115663>

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôsobenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre inštitúcie

Podporuje efektívne využívanie zdrojov (economies of scale):

OVZ sú bezplatne dostupné online, môžu sa vytlačiť, uložiť, či ľahko aktualizovať. Namiesto nákupu učebníc sa môžu financie využiť na technológie, skvalitnenie vyučovacieho procesu alebo zníženie nákladov.

Podporuje rozvoj a kvalitu pedagógov: Zlepšenie prístupu k OER, ich využívanie a vzájomné učenie sa pedagógov medzi jednotlivými vzdelávacími inštitúciami vytvára tlak na zvyšovanie kvality vzdelávacích materiálov.

Maximálne využitie verejných investícií: Prostriedky z verejného financovania sa využívajú na tvorbu verejne dostupných vedomostí, ktorých prierezové zdieľanie naprieč viacerými inštitúciami znižuje náklady.

Podporuje vlastnú propagáciu: Kvalitné OVZ môžu byť výkladnou skriňou inštitúcie a zlepšovať jej pozitívny verejný obraz.

Podporuje reputáciu a medzinárodnú spoluprácu:

Práca s OVZ zvyšuje viditeľnosť inštitúcie a zlepšuje jej reputáciu pomocou aktívnych spoluprác s inými inštitúciami po celom svete.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvorených vzdelávacích zdrojov pre inštitúcie

Uľahčuje získavanie študentov: Používanie OVZ zvyšuje participáciu vo vyššom vzdelávaní rozširovaním prístupu smerom k menej tradičným študentom, ktorí sa rozhodujú na základe kvality ponúkaných vzdelávacích materiálov.

Pomáha udržiavať kontakt s absolventami:

Ponúkanie kvalitných OVZ absolventom pomáha inštitúcii udržiavať s nimi aktívne spojenie.

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre všetkých

Odomykanie informácií: Vedomosti môžete zdieľať vo veľkom pre každého, kto má záujem, keď odomknete vzdelávacie zdroje prostredníctvom verejných licencií.

Prenos znalostí: Vzdelávacie zdroje, na ktorých vytvorenie prispeli verejné financie, sú dostupné verejnosti s možnosťou opätovného použitia a zdieľania.

Celoživotné vzdelávanie: Udržiavanie svojich vedomostí „na tepe doby“ a poskytovanie nepretržitého vzdelávania je čoraz dostupnejšie pre každého, čím sa preklenuje priestor medzi formálnymi, praktickými a neformálnymi otvorenými príležitosťami na vzdelanie.

Posilnenie rovnosti: Bezplatné online zdroje uľahčujú poskytovanie rovnako kvalitných vedomostí všetkým bez ohľadu na ich sociálne a ekonomické postavenie.

Podpora diverzity a inkluzívnosti: Materiály vo forme OVZ, ktoré je ľahké zdieľať a pristupovať k nim cez internet sú skvelým nástrojom na objavovanie a oboznamovanie sa s rôznymi uhlami pohľadu.

Podpora občianskej vedy: Znalosti môže tvoriť každý a dostupnosť materiálov uľahčuje ľuďom pokračovanie v získavaní ďalších vedomostí.

ZÁKLADY OVZ

„Otvorené vzdelávacie zdroje (OVZ, angl. Open Educational Resources, OER) sú vzdelávacie, vyučovacie a výskumné materiály v **akomkoľvek formáte a na akomkoľvek médiu**, ktoré sa nachádzajú vo verejnej doméne alebo autorské práva k nim boli uvoľnené pod **verejnou licenciou**, umožňujúcou bezplatný prístup, opätovné použitie, použitie na nový účel, prispôbenie a ďalšie šírenie inými aktérmi.“

Z odporúčania UNESCO

o Otvorených vzdelávacích zdrojoch

<https://tinyurl.com/openedrec>

Prínosy otvoreného vzdelávania pre všetkých

Zvyšuje kvalitu: Každý môže podporiť zlepšovanie kvality OVZ jednoduchým položením otázky na objasnenie. Bez prístupu nemôžu vzniknúť žiadne otázky, bez otázok nevznikajú žiadne pochybnosti, bez pochybností nedochádza ku žiadnym zlepšeniam.

Rozširuje obzory za hranice: OVZ predstavujú skvelý spôsob ako zdieľať znalosti cez hranice a zároveň umožňujú funkčné prispôbenia pre miestne komunity.